

Sotsiaalministri määruse „Nõuded müra ohutusele elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning mürataseme mõõtmise meetodid“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga kaasajastatakse müra normtasemeid elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning mürataseme mõõtmise meetodeid eesmärgiga vähendada ülemäärasest mürast tingitud terviseriske ja haiguskoormust.

Võrreldes kehtiva määrusega kehtestatakse müra normtasemed üksnes sellistele hoonetele ja asutustele, kus inimesed pidevalt viibivad ning on müra lühi- ja pikaajalistele mõjudele haavatavamad (elamud, lasteaiad, õppe- ja hoolekandenasutused). Määrusest jäetakse välja mitu hoonetüüpi (majutusasutused, tervishoiuasutused, büroo- ja haldushooned, spordirajatised, kaubandus- ja teenindusettevõtted), mille müranormid on kaetud standardiga EVS 842 „Ehitise heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest“ (edaspidi EVS 842) ja mida tuleb hea ehitustava raames järgida. Samuti kehtestatakse esmakordselt eraldi müra piirtasemed uutele ja olemasolevatele hoonetele. Seda tehakse eesmärgil, et uute hoonete puhul oleks tagatud kaasaegse EVS 842 standardi lubatud müratasemetega ja tänapäevaste lahendustega kooskõla ning et olemasolevaid vanemaid hooneid ei koormataks ebaproportsionaalselt.

Lisaks käsitleb määrus edaspidi ka ultra- ja infraheli piirväärtuseid, sest seni kehtinud ultra- ja infraheli piirväärtuste määrus muutub kehtetuks ning kehtivad nõuded tõstetakse korrastatud vormis ümber sellesse määrusesse (sisulisi muudatusi ei tehta). Enam ei sätestata ka täpseid tehnilisi nõudeid müra mõõtmis- ja arvutusmeetoditele, kuna need on valdkonna standardites olemas.

Määrus on järgimiseks kõikidele, kes oma tegevuses müra olukorda otseselt või kaudselt mõjutavad (nt müraallika paigaldamise ja käitamise või planeeringute ja ehitamisega seotud tegevused). Terviseameti töökorraldus ja järelevalve maht mõnevõrra vähenevad, kuna enam ei pea menetlema teatud liiki hoonete mürakaebuseid ega tegema nendega seotud toiminguid.

Olulised muudatused:

- kaotatakse vananenud ja ebavajalikud nõuded;
- müra ohjamisel keskendutakse edaspidi ainult nendele hoonetele, kus pidevalt viibitakse ja kus on haavatavad grupid (elamud, lasteaiad, õppe- ja hoolekandenasutused);
- edaspidi eristatakse müra normtasemeid olemasolevatele (leebemad) ja uutele (kohati rangemad) hoonetele;
- lubatavad müra normtasemed viiakse kooskõlla valdkonda reguleeriva kaasaegse standardiga, mis aitab müra paremini ohjata;
- nn olmemüra vähendamiseks nõutakse üleminekuajaga akustika standardi heliisolatsiooni nõuete järgimist, mistõttu eeldatakse olmemüra kaebuste vähenemist tulevikus ja vaiksemat elukeskkonda.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervishoiu osakonna nõunik Ramon Nahkur (ramon.nahkur@sm.ee). Eelnõu juriidilise analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (piret.eelmets@sm.ee). Eelnõu on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeletoimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

Eelnõu on tehtud koostöös Terviseametiga (Leena Albreht, Natalja Šubina, Raul Sarri, Kersti Raenok, Liis Kukk, Margus Korsjukov ning endised töötajad Rasmus Pruus ja Liis Korp). Eelnõu

koostamisel konsulteeriti ka EVS 842 uustöötlaste töögrupiga (Linda Madalik, Kaupo Kõrven, Dmitri Tishko, Marko Ründva jt).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud rahvatervishoiu seaduse (RT I, 02.01.2025, 3) jõustumisega 2025. aasta 1. septembril.

Eelnõuga asendatakse seni kehtinud sotsiaalministri 4. märtsi 2002. a määrus nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ (edaspidi *määrus nr 42*). Määrus kehtestatakse rahvatervishoiu seaduse § 16 lõike 5 ja ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel.

Eelnõu koostamisel on lähtutud rahvastiku tervise arengukavast 2020–2030.¹

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kaheksast paragrahvist ja kolmest lisast.

Paragrahvis 1 sätestatakse määruse reguleerimis- ja kohaldamisala. Määrus laieneb elamutele ja ühiskasutusega hoonetele (täpsustatud lisa 1). Nõudeid kohaldatakse nii hoonete projekteerimisel kui ka tehnoseadmete paigaldamisel ning planeeringute koostamisel. Määrus reguleerib edaspidi ka ultra- ja infraheli piirväärtuseid, sest seni kehtinud sotsiaalministri 6. mai 2002. a määrus nr 75 „Ultra- ja infraheli helirõhutasemete piirväärtused ning ultra- ja infraheli helirõhutasemete mõõtmine“ muutub kehtetuks ning selles sätestatud nõuded tõstetakse bürokraatia vähendamise ja optimeerimise eesmärgil käesolevasse määrusesse ümber. Sellega seoses tehakse vaid tehnilised ajakohastused ning sisulisi muudatusi ultra- ja infraheli nõuetes ei tehta, sest viimase rahvusvahelise teadmise^{2, 3, 4} kohaselt on need piirväärtused aja- ja asjakohased.

Paragrahvis 2 kirjeldatakse müra normimise lähtealuseid – arvestatakse ajavahemikku (päev/öö), müraallikat ja müra iseloomu (püsiv või muutuva tasemega). Müra normtasemete ajalises jaotuses on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/49/EÜ, mis on seotud keskkonnamüra hindamise ja kontrollimisega (EÜT L 189, 25.06.2002, lk 12–25), esitatud ajavahemikest – päevasest (7.00–23.00) ja öisest (23.00–7.00). Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitus kohaselt tuleb öise rahuliku une ajana tagada 8 tundi. Korrakaitseaduse (KorS) § 56 lõikes 2 sätestatud ajavahemikud on erinevad, sest ka käsitletud müraallikad ja müra hindamise meetodid on erinevad (KorS alusel hinnatakse mürahäiringut subjektiivselt, eelnõukohase määruse nõuetele vastavust saab hinnata objektiivse mõõtmisega). See lähenemisviis võimaldab eristada eri tüüpi müra mõju ning kohaldada sobivaid normtasemeid. Eelnimetatud müra direktiivis sätestatud ajavahemike järgimine on oluline teiste EL riikide keskkonnamüra hindamistulemuste võrdlemiseks.

Paragrahvides 3 ja 4 määratakse kindlaks müra piirtasemed erinevatele müraallikatele: liiklus ja tehnoseadmed. Teadaolevalt on liiklus- ja tööstusmüra õhusaaste järel kõige olulisem keskkonnast tulenev terviseprobleemide põhjustaja Euroopas. WHO hinnangul koguneb Euroopa rahvastiku peale ühes aastas vähemalt miljon mürast tingitud haigusaastat.⁵ Samuti on leitud seoseid teist tüüpi diabeedi ja rasvumise ning selliste vaimse tervise häiretega nagu depressioon ja ärevushäire. Tallinnas ja Tartus tehtud uuring tuvastas, et tugeva liiklusmüra käes kannatab mõlemas linnas

¹ <https://www.sm.ee/rahvastiku-tervise-arengukava-2020-2030>.

² https://m.ciop.pl/CIOPPortalWAR/file/95674/2022111512226%26R_3_Article_Pawlaczyk_Review_OK.pdf.

³ <https://isvr.co.uk/wp-content/uploads/sites/422/2022/07/Lawton-ISVR-TR334.pdf>.

⁴ <https://ijomhe.eu/pdf-119850-52072?filename=52072.pdf>.

⁵ cdn.theconversation.com/static_files/files/2547/9789289002295-eng.pdf.

umbes 10 protsenti elanikkonnast ja liiga suure müraga puutub kokku pea pool elanikkonnast. Liiklusrumürast otseselt tingitud isheemilise südamehaiguse juhtumeid oli Tallinnas ligikaudu 120 ja Tartus 20. Hinnanguliselt kulub liiklusrumürast tingitud haiguste ravikuludeks Tallinnas umbes 125 miljonit eurot ja Tartus 26 miljonit eurot aastas.⁶

Kaitseks müra eest on vaja kehtestada piirid, et seda ohjata ja ennetada tervisekahjusid. Keskkonnaministri 16. detsembri 2016. a määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ on kehtestatud väliskeskkonna müra piir- ja sihtväärtused, käesoleva määrusega kehtestatakse siseruumide müra piirtasemed. Piirtasemed on esitatud määruse lisas 1 tabelitena ning need eristavad nõudeid olemasolevatele ja uutele hoonetele. See muudatus võimaldab arvestada realistlikumalt vanade hoonete tehniliste võimalustega ning esitada mõneti ambitsioonikamaid nõudeid uutele hoonetele. Olemasolevate hoonete piirtasemete aluseks on võetud määrus nr 42 ning uute ja oluliselt rekonstrueeritavate hoonete piirtasemete aluseks on võetud standard EVS 842.

Määruses nr 42 ja eelnõu lisas 1 kehtestatud müra piirtasemed lähtuvad WHO soovitustest⁷⁸ siseruumide müratasemetele, rahvusvahelistest standarditest ja Eesti tervist toetava elukeskkonna loomise põhimõttest. Piirtasemete määramisel on arvestatud ka majanduslikku ja tehnilist teostatavust.

WHO suunised müra kohta siseruumides soovitavad näiteks, et:

- 1) magamistubadesse kostuv liiklusrumür ei tohiks öösel ületada 30 dB (LpA,eq) ning maksimaalne müratase ei tohiks ületada 45 dB (LpA,max);
- 2) eluruumides, koolides ja lasteasutustes ei tohiks müratase häirida keskendumist, kuulmist ega kõnest arusaamist – soovitatav tase on 35 dB või vähem.

Eelnõu lisa 1 tabelites sätestatud liiklus- ja tehnoseadmete müra piirtasemed on kooskõlas eelnimetatud WHO soovitustega, arvestades samas praktikas saavutatavaid väärtusi olemasolevates ja uutes hoonetes. Piirtasemed on määratud nii, et need oleksid tervisekaitse seisukohast piisavad, kuid samal ajal ehituslikult ja kulude mõttes mõistlikult saavutatavad. Näiteks kehtivad madalamad piirtasemed uute või oluliselt rekonstrueeritavate hoonete puhul, kus on realistlik arvestada mürakaitsega projekteerimisetapis. Olemasolevatele hoonetele kehtivad põhjendatult mõnevõrra leebemad nõuded, sest tihti pole nendes madalamate piirtasemete tagamine ilma suurema ümberehituseta võimalik.

Lisaks on piirtasemeid sihipäraselt kohaldatud ainult ruumidele, kus müra võib mõjutada inimese und, keskendumist või taastumist – seega ei kohaldata neid büroo- või ärihoonetele, mille mürahäiring on teisene. See lähenemisviis tagab, et piirnormid kaitsevad kõige tundlikumaid sihtrühmi (lapsed, haiged, eakad, puudega inimesed).

Lisaks sätestatakse §-s 3 madalsagedusliku müra häirivustase. Madalsageduslik müra tähendab müra, mille sagedus jääb vahemikku 20–200 herti (Hz). Selline müra võib olla inimesele häiriv, kuna see on tajutav vibreeriva või survetunde, mitte niivõrd valjususe kaudu. Madalsageduslik müra võib põhjustada väsimust, peavalu, keskendumisraskusi ja unehäireid isegi siis, kui helirõhutase jääb alla tavapäraste piirtasemete. Määruse kohaselt loetakse madalsagedusliku müra häirivustaset ületatuks, kui 1/3 oktaavribades mõõdetud helirõhutase ületab määruse lisa 3 tabelis sätestatud väärtusi. Need sagedusribad (nt 10 Hz, 12.5 Hz, 16 Hz jne) võimaldavad müra hindamist täpsemalt kui laiemad 1/1 oktaavribad ja annavad realistlikuma pildi müra mõjust inimesele.

Säte ei kehtesta kohustuslikku piirtaset nagu tavalise müra puhul, vaid häirivustaseme, mille ületamise korral võib kaebusi pidada põhjendatuks ja vajaduse korral rakendada meetmeid. Selline lähenemisviis võimaldab paindlikumalt hinnata olukordi, kus madalsageduslik müra ei pruugi küll

⁶ <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0013935121016200?via%3Dihub>.

⁷ WHO [Guidelines for community noise](#).

⁸ <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289053563>.

ületada üldiseid müranorme, kuid siiski häirib elanikke oluliselt. Võrreldes kehtiva määrusega madalsagedusliku müra piirtasemeid ei muudeta ja sisulisi muudatusi ei tehta.

Paragrahvi 5 kohaselt eeldatakse, et inimtegevusest põhjustatud olmemüra ehitistes vastab nõuetele, kui elamute ja määruhes nimetatud ühiskasutusega hoonete ehitamisel ja olulisel rekonstrueerimisel on tagatud standardis EVS 842 esitatud ruumidevahelised heliisolatsiooninõuded. Lisaks täiendatakse sättes, et elamute ja ühiskondlike hoonete projekteerimisel, ehitamisel ja olulisel rekonstrueerimisel tuleb arvesse võtta, et nendes tagatakse kasutusotstarbele vastavad akustilised tingimused. Äsja valminud EVS 842 uustöötuse eesmärk on luua ehitistes paremad tingimused ja kvaliteet, millega kaasneb lõppkasutajate suurem rahulolu ning vähenevad võimalikud mürahäiringud. Standardis esitatud uued ehitusakustika indikaatorid ja nende normtasemed on eesmärgipõhised, loogilised ja arusaadavad, kasutatavad ehitiste projekteerimisel ning hiljem on võimalik nõudeid kontrollida mõõtmiste teel.

See standard käsitleb ruumide ja hoonetüüpide akustilist klassifitseerimist eesmärgiga hõlbustada ehitusprojektis osalevate osapoolte tööd akustiliselt kvaliteetsete ruumide saavutamiseks ja valikute tegemiseks, eriti ehitusprojekti varajases etapis. Süsteem jagab ruumid klassidesse A1, A2 ja A3, kus klassis A2 on esitatud minimaalsed akustilised nõuded uute hoonete projekteerimisel ja klass A1 võimaldab projekteerida rangemate akustiliste nõuetega hooneid. Tehnoseadmete ja liiklusrüra klassi A2 nõuded on kooskõlas käesolevas määruhes sätestatud nõuetega. Klassi A3 saab kasutada vanade hoonete ja ruumide klassifitseerimiseks, kui nende omadusi on vaja kontrollida mõõtmistega. Klass A3 ei ole üldjuhul ette nähtud olemasolevate hoonete renoveerimiseks, välja arvatud eriolukorrad, kus klass A2 nõudeid ei ole võimalik või otstarbekas täita, näiteks ajutiste ehitiste korral, muinsuskaitse tingimuste tõttu või kui seda ei võimalda vanade hoonete arhitektuursed või insener-tehnilised lahendused. Vanade hoonete all mõistetakse standardi kohaselt hooneid, mis on ehitatud enne 1945. aastat.

Määruse nõue ei laiene olemasolevatele hoonetele, välja arvatud juhul, kui toimub oluline rekonstrueerimine. Oluline rekonstrueerimine määruhes sõnastuses tähendab, et rekonstrueerimine peab olema mahukam, st selle käigus muudetakse ka ruumidevahelisi piirdekonstruktsioone, mis peavad tagama piisava helikindluse, mis piirab naaberuumidest või väljast tuleva müra levikut. Olmemüra kaebused on püsiv teema nii uutes kui olemasolevates hoonetes (arvestades ka asjaolu, et aina enam töötavad inimesed kodukontoris). Terviseametile laekub kaebusi selle kohta, et tihti on ka uutes elamuhoonetes läbi kosta teiste inimeste tavapärasest jutuajamisest ning ka olemasolevates või vanemates hoonetes teevad inimesed oma korterites remonti (nt tarindite ja põrandate vahetus) ja selle käigus muutub varem paigaldatud tõhusam heliisolatsioon kehvemaks ja tekivad kaebused. Teema ohjamiseks on vajalik õigusaktis välja tuua viide kehtivale standardile. Sisuliselt ei ole tegemist uue nõudega, sest ka kehtivas määruhes on nõutud EPN 16.1 „Ehitiste heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest“ järgimist, mis on sisuliselt sarnane praegu kehtiva EVS 842 standardiga. Küll aga on uues standardis tehtud ajakohastusi ja täpsustusi võrreldes viidatud EPNi ja vanema EVS 842ga (uue standardi loomise eesmärk polnud olemasolevate nõuete karmistamine, vaid normide täpsustamine erinevate ruumikombinatsioonide ja -tüüpide jaoks, arvestades tänapäevast reaalsust ning võimalust hooneid klassifitseerida).

Paragrahvis 6 sätestatakse ultra- ja infraheli piirtasemed inimese tervise kaitseks, mis kehtivad ööpäev läbi (normide kehtestamist käesolevas määruhes on põhjendatud § 1 juures). Lõiked 3 ja 4 määravad kindlaks mõõdetavad piirväärtused. Ultraheli puhul (20–25 kHz) on piirtase 70 dB ja sagedustel üle 25 kHz 100 dB. Need sagedused jäävad kuulmisläve ülemisse ossa või sellest kõrgemale, ent võivad siiski organismile mõju avaldada (nt peavalud, rahutus, kuulmishäired). Infraheli puhul (alla 20 Hz) kasutatakse G-korrigeerimist, mis võtab arvesse inimese kuulmisvõimet madalatel sagedustel. Piirtase on 85 dB (LpG või LpG,eq,T). Eeldus on, et mõõtmine tehakse vastavalt EVS-ISO 7196 standardile, mis tagab tulemuste usaldusväärsuse.

Lõige 5 täpsustab, et need nõuded ei laiene:

- 1) ultrahelile, mis levib kõvade pindade kaudu (nt ultraheliandurid konstruktsioonides);
- 2) ultrahelile, mis on kasutatav raviprotseduuridel (nt füsioteraapias);

- 3) looduslikule infrahelile, mille üle ei ole võimalik ega otstarbekas regulatiivselt kontrolli teha (nt tuul, torm, vulkaaniline aktiivsus).

Nõuded aitavad tagada, et tehnoloogiliste seadmete levik (nt invertersoojuspumbad, kõrgresonants-seadmed) ei ohustaks elukeskkonna kvaliteeti ja inimeste heaolu isegi juhul, kui müra ei ole „kuuldav“ tavapärases mõttes.

Paragrahvis 7 sätestatakse müra mõõtmise ja hindamise kord ning viidatakse konkreetsetele standarditele ja nõuetele, millele mõõtmised ja mõõteseadmed peavad vastama. Täpsustatakse ka mõõtmisi teostava isiku akrediteeringu nõuet. Täpsemad nõuded mõõtmistele, sealhulgas madalsagedusliku müra mõõtmisele tulenevad määruse lisadest 2 ja 3.

Paragrahvis 8 sätestatakse määruse jõustumise aeg ja üleminekusätted. Lõikes 1 sätestatakse määruse jõustumisajana 1. september 2025. a, mis on rahvatervishoiu seaduse jõustumise aeg. Lõike 2 kohaselt kohaldatakse hoonete ehitamisel ja rekonstrueerimisel määruse §-s 5 sätestatud heliisolatsiooninõudeid vastavalt alates 1. jaanuarist 2026, mis annab ehitussektorile piisavalt aega standardi EVS 842 täiendustega tutvumiseks ja üleminekuks.

Lisas 1 sätestatakse liiklus- ja tehnoseadmete ja -süsteemide müra piirtasemed. Piirtasemed kehtestatakse lisade kohaselt elamutele, koolidele ja muudele õppeasutustele, koolieelsetele lasteasutustele ja hoolekandenasutustele. Võrreldes varasemaga ei kehtestata määrusega enam norme majutusasutustele, tervishoiuasutustele, büroo- ja haldushoonetele, spordirajatistele, kaubandus- ja teenindusettevõtetele. Määrusega kehtestatakse normid üksnes neile hoonetele, kus viibitakse pidevalt (elamud) ning kus viibivad haavatavamad grupid (lapsed, haiged, eakad ja puudega inimesed). Eelnimetatud hoonetele, mis võrreldes kehtiva korraga määruse tekstist välja jäävad, kehtib jätkuvalt valdkonda reguleeriv standard EVS 842, milles on esitatud liiklus- ja tehnoseadmete müra numbrilised väärtused klasside kaupa, mida on rangelt soovituslik planeerimisel, ehitamisel ja olulisel rekonstrueerimisel järgida. Täpsem selgitus lisaga kehtestatavate müra normtasemete kohta on leitav § 3 juures.

Lisas 2 sätestatakse helirõhutaseme mõõtmise ja hindamise meetodid ning viidatakse valdkonda reguleerivatele standarditele, mis panevad paika mõõtmis- ja hindamistehnilised nüansid. **Lisas 3** sätestatakse madalsagedusliku müra hindamise kord.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega ega ole vastuolus ELi õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse kehtestamise aluseks oleva volitusnormi alusel kaasajastatakse senini siseruumide mürale kehtinud tervisekaitsenõuded ning kehtestatakse määruse uus redaktsioon. Paljud määruses nr 42 sätestatud nõuded kehtestatakse õigusselguse parandamise eesmärgil uuesti ning nende mõju ei hinnata. Uute nõuete eesmärk on paremini ohjata keskkonnamüra, vähendada tervisekoormust ja luua tervist toetav elukeskkond.

Eelnõus esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada mõju esinemist järgmistes valdkondades: sotsiaalne mõju, mõju majandusele, keskkonnale ja riigivalitsemisele. Mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud valdkondi nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Eelnõus esitatud muudatused ei mõjuta infotehnoloogia ja infoühiskonna mõjuvaldkonda, siseturvalisust, regionaalarengut ega riigikaitse ja välissuhete mõjuvaldkonda, mistõttu ei ole mõjusid nendes valdkondades hinnatud.

SOTSIAALNE MÕJU JA MÕJU MAJANDUSELE

Sihtrühm: kogu elanikkond, hoonete omanikud ja haldajad (sh korteriühistud), arendajad, projekteerijad, arhitektid, ehitajad ja akustikainsenerid (normide kavandamine, modelleerimine).

Järgnevalt on välja toodud sihtrühmale avaldub sotsiaalse ja majandusliku mõju detailne kirjeldus ning peatüki lõpus koondhinnang inimesele ja ettevõtjatele.

Muudatus 1: normide fookus on edaspidi ainult elamutel, õppeasutustel, koolieelsetel lasteasutustel ja hoolekandetasutustel.

Keskkonnamüra on potentsiaalselt mõjutatud kogu elanikkond. Määruse muudatus, mille kohaselt kehtestatakse müra normtasemed üksnes hoonetele, kus inimesed viibivad pidevalt ja kuuluvad müra suhtes haavatavasse sihtrühma (lapsed, eakad, haiged, puudega inimesed), aitab suunata õiguskaitset sinna, kus see on tervise seisukohast kõige olulisem.

Statistikaameti andmetel oli 2024. aastal üldhariduskoole 472, koolieelseid lasteasutusi 528 ja huvikoole 849.⁹ 2024. aasta lõpu seisuga oli Eestis asendus- ja perekodusid 39, üldhooldusteenust pakkus 180 ja erihoolekandeteenust 152 teenuseosutajat.¹⁰ 2021. aasta rahvaloenduse järgi elasid 29,3% Eesti elanikest eramajades ja 68,9% korterites, sh ridaelamutes ja paarismajades.¹¹

Muudatus on kooskõlas WHO 2018. aasta soovitusel¹², mille kohaselt tuleb eriliselt kaitsta magamis-, õppimis- ja taastumiseks kasutatavaid ruume, kuna liigne müra võib põhjustada häiritud und, keskendumisraskusi, ärevust ja laste arenguhäireid ning suurendada südame-veresoonkonnahaiguste riski pikaajalisel kokkupuutel.

Määrusest jäetakse välja müra negatiivsetest mõjudest vähem puudutatud hoonetüübid (bürood, äri- ja kaubandushooned, majutusasutused jms). Selle tõttu ei vähene märgatavalt elanike kaitse, sest nendes hoonetes viibivad inimesed lühema aja või valikuliselt ja seal kehtib jätkuvalt EVS 842 standard, mida ehitussektor projekteerimisel, ehitamisel ja ehitusjärelvalves arvestab. Terviseameti andmetel on määrusest väljajäetavate hoonete liikide kaebuste arv aastatel 2023–2025 olnud üsna marginaalne, keskmiselt 2,5% kõikidest mürakaebustest.¹³ Tegemist on üksikute kaebustega, peamiselt kinos, majutusasutustes ja laste mängukeskustes (liiga vali heli).

Seega on muudatusest mõjutatud lisaks elanikkonnale kõik reguleerimisalast väljajäetavate hoonete (büroohooned, äri- ja kaubanduskeskused, teenindusettevõtete pinnad, majutusasutused ja muud avaliku külastusega hooned, mis varem olid määruses nimetatud) omanikud, valdajad ja haldajad, samuti arendajad ja kinnisvaraarenduse ettevõtted, kes neid hooneid planeerivad või arendavad, ning projekteerijad ja ehitusettevõtted. Kuna nimetatud hoonetüüpidele ei kehtestata enam riiklikke siseruumide müra piiratasemeid ministri määruse tasandil, vaid eeldatakse EVS 842 standardile tuginemist hea ehitustava alusel, väheneb neil otsene regulatiivne ja halduskoormus (sh kohustus järgida eraldi numbrilisi piiratasemeid ja järelvalvemenetlusi) ning võivad väheneda ka tööjõukulud, mis seni kaasnesid normidele vastavuse tõendamisega.

Muudatus 2: eristatakse müra normtasemeid olemasolevatele (leebemad) ja uutele (kohati rangemad) hoonetele.

Keskkonnamüra on potentsiaalselt mõjutatud kogu elanikkond. Määruse kohaselt kehtestatakse rangemad müra piiratasemed uutele hoonetele, kus on tehniliselt ja majanduslikult võimalik tagada parem heliisolatsioon ja madalam müratase juba projekteerimisel. Olemasolevatele hoonetele kehtivad leebemad piirväärtused, et vältida ülemäärast kohustust või vajadust kulukate ümberehituste järele.

⁹ Statistikaamet, 2025. [Haridus | Statistikaamet](#).

¹⁰ Hoolekandestatistika 2025, Sotsiaalministeeriumi arvutused.

¹¹ Statistikaamet, 2022. [Eluruumid ja eluruumidega hooned | Statistikaamet](#).

¹² [Environmental noise guidelines for the European Region](#).

¹³ Terviseamet, 2025.

Selline eristamine tagab tõhusama kaitse tulevikus, eriti uusarendustes ja oluliselt rekonstrueeritavates hoonetes. Samas väldib eristamine ebamõistlikku koormust olemasolevate hoonete haldajatele või kohalikele omavalitsustele (nt koolide või hoolekandetasutuste puhul). Eristamine aitab vähendada sotsiaalset ebavõrdsust ja rahalist koormust elanikele, kuna olemasolevate hoonete nõuete karmistamisest hoidumise tõttu ei teki inimestele täiendavaid väljaminekuid (nt seoses heliisolatsiooni parandamisega – põrandate, seinade ja lagede vaheliste tarindite muutmisega seotud tööd ja materjalide soetamisega seotud kulud), samas jäävad kehtima piisavalt ranged müranormid, mis tervist kaitsevad.

Madalam müratase uutes hoonetes toetab und, õppimist ja tervist, tõstab elukvaliteeti ning võib pikemas vaates vähendada müra tingitud kaebusi ja tervishoiusüsteemi koormust. Müra vähendamine võib tuua märkimisväärset kokkuhoidu ka tervishoiu- ja tööõukuludelt. Lisaks võib müra vähenemine toetada kinnisvara väärtuse tõusu.

Muudatus mõjutab ka kõiki kinnisvaraarendajaid, projekteerijaid, arhitekte ja akustikainsenere, kes peavad arvestama mõneti rangemate normtasemetega uusehitiste puhul. Seega on ebasoovitavaks mõjuks üleminekuperioodil ajutine töömahu kasv, kuid arvestades tänapäevast ehitustava ja projekteerimispraktikat, saavutatakse nõutavad normid sageli juba praegu, mistõttu töömahu kasv on pigem ebatõenäoline ja vähese ulatusega.

Muudatus 3: lubatavad müra normtasemed viiakse kooskõlla valdkonda reguleeriva kaasaegse standardiga, mis aitab müra paremini ohjata.

Määruse lisas 1 kehtestatud liikluse müra ja tehnoseadmete müra piirtasemed uutele ja oluliselt rekonstrueeritavatele hoonetele viiakse kooskõlla äsja valminud Eesti standardiga EVS 842 „Ehitise heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest“, mis on ehitussektoris laialdaselt kasutusel. Standardis esitatud müratasemed kajastavad rahvusvahelist praktikat ja teaduspõhiseid soovitusi, mis arvestavad nii inimese tajutavat häirivust kui ka mõju tervisele ja heaolule.

Selle muudatuse mõju on positiivne, kuna:

- 1) määruses sisalduvad numbrilised piirväärtused (lisa 1 tabelites 1 ja 2) muutuvad üheselt mõistetavaks ja kooskõlalisteks ehitusvaldkonna üldkasutatava standardiga EVS 842;
- 2) suurenevad võimalused elanike ja haavatavate gruppide õiguskaitseks, sest määrus sätestab siduvad piirväärtused (mitte pelgalt soovituslikud juhised);
- 3) tänapäevaste ja kohati karmimate normide rakendamine aitab veel paremini ennetada müra põhjustatud unehäireid, väsimust, keskendumisprobleeme ja stressi.

Kuna normtasemed on valitud EVS 842 A2 klassi alusel, mis tasakaalustab terviseohutuse vajaduse ja ehituslikud võimalused, on tagatud ka proportsionaalsus ja teostatavus – uutele hoonetele kehtivad rangemad nõuded, olemasolevatele mõõdukamad.

Määruse muudatus ei tekita uusi lisakulusid võrreldes praeguse praktikaga, kus EVS 842 standardit kasutatakse juba laialdaselt. Mis puudutab eelnõus esitatud liikluse müra norme uutele hoonetele, siis on need kooskõlas EVS standardiga 842:2003 ning projekteerimisel on neid norme juba praegu kasutatud ja selle järgi ka hooneid ehitatud. Standardi uusversioonis nõudeid liikluse mürale põhimõtteliselt muudetud ei ole, mistõttu uutele hoonetele ehitiste maksumus suurendada ei tohiks. Samuti ei ole standardi uusversioonis nõudeid tehnoseadmetele muudetud, v.a elamutes (30 dBA asemel 28 dBA). See võib suurendada ehitusmaksumust selle võrra, et tuleb paigaldada rohkem mürasummuteid või valida vaiksemad seadmed. Lisatud mürasummutite maksumus jääb paarisaja eurot vahemikku ning ei tohiks olla takistuseks, kui sundventilatsiooniga ruumides tagatakse inimeste elutegevuseks praegusega võrreldes normaalsemad tingimused.

Muudatus 4: olmemüra vähendamiseks nõutakse üleminekuajaga akustikastandardi heliisolatsiooninõuete järgimist, mistõttu eeldatakse olmemüra kaebuste vähenemist tulevikus ja vaiksemat elukeskkonda.

Muudatus mõjutab eelkõige elanikkonda, korteriühistuid ning elamute ja ühiskasutusega hoonete omanikke, aga ka arendajaid ja projekteerijaid.

Muudatuse eesmärk on tõhustada kaitset inimtegevusest tuleneva olmemüra vastu (näiteks naabrite jutuaajamine, televiisor, kodumasinad, remont jm). Eelnõus sätestatud tingimus puudutab uute elamute ja ühiskasutusega hoonete ehitamist ning olemasolevate hoonete olulist rekonstrueerimist. Oluline rekonstrueerimine selle määruse kontekstis tähendab eelkõige piirdekonstruktsioonide muutmist, mitte aga väiksemaid rekonstrueerimistöid nagu akende vahetus või fassaaditööd. See tähendab, et kui eraisik hakkab tegema väiksemat remonti kodus, siis nõue ei rakendu, aga kui hakatakse täielikult renoveerima nt vana korterelamut (piirdekonstruktsioonide muutmisega), siis tuleks ka hoone heliisolatsiooni vastavalt EVS 842 standardis toodud juhiste kohaselt parandada.

Mõju on otseselt seotud inimeste elukeskkonna kvaliteediga, sest:

- 1) olmemüra on Eestis kasvav probleem, millega puutub kokku suur hulk elanikke, eriti korterelamutes ja tiheasustusega piirkondades;
- 2) kaebused Terviseametile on sagenenud¹⁴, sealhulgas uutes majades, kus heli levik seinte ja lagede kaudu häirib igapäevaelu;
- 3) aina rohkem on inimesi, kes töötavad kodukontoris, kus keskendumine ja rahulik keskkond on töövõimekuse ja vaimse tervise seisukohast hädavajalikud.

Määruses sätestatud viide standardile EVS 842 loob selge aluse akustiliste nõuete rakendamiseks projekteerimisel ning võimaldab objektiivset kontrolli mõõtmistega. Kuna tegemist pole uue nõudega, vaid kehtiva sätte ajakohastamisega, on muudatuse mõju proportsionaalne ja suunatud kvaliteedi parandamisele.

Määruse muudatus ei tekita uusi lisakulusid võrreldes praeguse praktikaga, kus EVS 842 standardit kasutatakse juba laialdaselt. Näiteks kui vahelae heliisolatsiooni parandamine maksab 100–120 €/m² (ehk ühe 60 m² korteri puhul ligikaudu 6000–7000 €), tekib see kulu juhul, kui plaanitakse teha niikuinii suuremahulist rekonstrueerimist. Uued nõuded ei too seda kulu iseenesest juurde, vaid suunavad olemasolevaid töid kvaliteetsema tulemuseni. Heliisolatsiooni osas avaldub mõju eelkõige kergkonstruktsioonis vahelagedele, mille puhul lihtsamad lahendused ei pruugi tagada piisavat tulemust. See puudutab vaid elamuid, eelkõige puitehitisi, mille osakaal Eestis on võrreldes kivist ja betoonist ehitistega madal (alla 5% rida- ja korterelamutest).

Eeldatavad positiivsed mõjud:

- 1) olmemüra kaebuste ja häirituse vähenemine tulevikus;
- 2) rahulolu kasv elukeskkonna kvaliteediga;
- 3) olmemüra probleemide ennetamine projekteerimise ja ehituse varajases faasis;
- 4) teadlikkuse kasv ehitussektori ja korteriühistute hulgas akustikast kui elukvaliteedi osast.

Mõju koondhinnang inimesele

Määrus keskendub haavatavatele sihtrühmadele (nt lapsed, eakad, haiged), mõjutab kogu elanikkonna elukeskkonna kvaliteeti ning aitab ennetada mürast tingitud terviseprobleeme. Mõju avaldumise sagedus on keskmine, sest inimesed puutuvad sisemüraga kokku regulaarselt, kuid mitte igapäevase probleemina. Ebasoovitavate mõjude risk on väike, kuna muudatused ei kehtesta uusi kohustusi olemasolevatele hoonetele ja arvestavad proportsionaalsuse põhimõtet. Sihtrühma suurus on väga suur, hõlmates sisuliselt kogu elanikest koosnevat kasutajaskonda korterelamutes ja ühiskasutusega hoonetes. Kokkuvõttes on mõju elanikkonnale oluline ja pikaajalise positiivse toimega.

Mõju koondhinnang ettevõtjatele

¹⁴ Terviseamet, 2025.

Mõju ehitus- ja arendussektorile on mõõdukas, sest määruses viidatud standardid on juba praktikas kasutusel ning muudatused ei too kaasa uusi põhimõttelisi kohustusi. Mõju on tuntavam kergkonstruktsiooniliste elamute puhul (nt puithooned), kuid nende osakaal on alla 5% ning sobivad tehnilised lahendused on turul juba olemas. Mõju avaldumise sagedus on keskmine, kuna normidega tuleb arvestada uusehituse ja suuremahulise rekonstrueerimise korral. Ebasoovitavate mõjude risk on väike, sest lisakulud tekivad vaid juhul, kui tehakse niikuinii suuremahulisi töid. Sihtrühma suurus on suur, hõlmates projekteerijaid, arendajaid, ehitajaid ja akustikainsenere. Kokkuvõttes on tegemist olulise mõjuga.

MÕJU RIIGIVALITSEMISELE

Sihtrühm: Terviseamet

Eelnõu muudatuste rakendumisel jääb Terviseametile riikliku järelevalve roll, kuid nõuete ajakohastamise tulemusena kaasneb asutusele kohustus kohandada järelevalveprotsessi vastavalt muutustele ning sellega kaasnevalt teha vastavad muudatused ka järelevalve infosüsteemis (vt ptk 5).

Määrusest väljajäetavate hoonete liikide suhtes (nt büroohooned, kaubanduspinnad, majutusasutused) ei pea asutus edaspidi järelevalvetoiminguid tegema, mistõttu võib sellega seondult eeldada kulude kokkuvõtte ühe kontrolli tegemisel umbes 150 euro¹⁵ ulatuses, kuid arvestades, et väljajäetavate hoonete liikide kaebuste arv aastatel 2023–2025 on olnud marginaalne (keskmiselt 2,5% kõikidest mürakaebustest¹⁶), siis olulist kulude kokkuvõtte ei teki. Samas väheneb nendes hoonetes järelevalve ja kaebuste käsitlemise halduskoormus.

Siduvate piirteasemete harmoneerimine standardiga EVS 842 lihtsustab järelevalveasutuste (Terviseamet; KOVi tasandil ehitus- ja keskkonnaüksused) tööd: mõõtmistulemuste tõlgendamine ühtlustub, vaidluste arv võib langeda ning menetlused muutuda kiiremaks ja selgemaks. Uute hoonete puhul, kus kehtestatakse rangemad müra normtasemed, võib Terviseametil ajutiselt suurened a nõustamis- ja selgitustöö maht. Samuti võib üleminekuperioodil ajutiselt suurened a esitatavate kaebuste arv, kuid seda leevendab järkjärguline kohaldumine ja selge kommunikatsioon.

Lisaks tugevdab määruses esitatud viide standardile EVS 842 võimalusi objektiivseks kontrolliks ja järelevalvemenetluse kvaliteediks, eriti olmemüra puhul, kus kaebused on sagenenud¹⁷ ka uutes hoonetes.

Eelnevat arvestades on Terviseametile avalduv mõju hinnanguliselt väike ja ajutine.

Sihtrühm: KOV-id

KOV-ide valduses on hoonetüübid, mis määrusest välja jäävad (nt tervishoiuasutused), millega seoses väheneb halduskoormus, kuna kaob vajadus rakendada eraldi määrusest tulenevaid numbrilisi piirteasemeid.

Muudatused mõjutavad ka KOV-ide hallatavaid või rahastatavaid asutusi (nt koolid, koolieelsed lasteasutused, hoolekandetasutused), kus uute hoonete planeerimisel või olulise rekonstrueerimise korral tuleb arvestada akustikanõuetega. Muudatused suurendavad vajadust projekteerimistingimuste täpsuse, ruumilahenduste ja standardite järgimise jälgimise järele, eriti juhul kui KOV on ise tellija või hoone omanik.

Kokkuvõttes on muudatuste mõju KOVidele väike kuni mõõdukas – teatud juhtudel väheneb halduskoormus, teistes lisandub vajadus standardite rakendamiseks uutes või

¹⁵ [Terviseameti tasuliste tervisekaitseteenuste osutamise kord ja hinnakiri–Riigi Teataja](#).

¹⁶ Terviseamet, 2025.

¹⁷ Terviseamet, 2025.

rekonstrueeritavates hoonetes. Muudatused ei too kaasa märkimisväärsed lisakulusid ega kohanemiskulusi.

KESKKONNAMÕJU

Sihtrühm: keskkond ja kaudselt kogu elanikkond

Muudatus: lubatavad müra normtasemed viiakse kooskõlla valdkonda reguleeriva kaasaegse standardiga, mis aitab müra paremini ohjata.

Nõuded kehtivad juba praegu, aga muutuvad mõnevõrra karmimaks (uutele projekteeritavatele ja ka oluliselt rekonstrueeritavatele hoonetele). See tähendab, et ka planeerijad ja ehitajad on motiveeritud veel rohkem ja paremini tegelema väliskeskkonna müraga, st uute müra nõuete kohaselt planeerima ja nõudeid ehitusprojektides arvestama ehk näiteks väliskeskkonna müra tiheasustusaladel ja linnades vähendama (nt liikuvuse arendamise kaudu, mis vähendab autoliiklust, toetab jalgsi ja jalgrattaga käike ning ühistransporti, samuti müratõkkelahenduste kasutamist), mis omakorda vähendab keskkonna jalajälge (müra ja õhusaaste). Keskkonnamõju ulatus on kaudne, kuid suundumus on positiivne. Mõju avaldub pikaajaliselt ja eeldab, et määruse sisu jõuab järjepidevalt ka ruumiliste otsusteni.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega täiendavaid tulusid ega püsikulusid riigiasutustele ei kaasne. Määruse ajakohastamisega seoses on vaja Terviseameti järelevalvesüsteemi MEIS muudatusteks ühekordse kuluna kokku 3750 eurot (IT-arendused). Seda taotletakse RES 2026–2029 raames. Heliisolatsiooninõuete rakendamisega tuleb 60-ruutmeetrise nõuetele mittevastava korteri puhul arvestada maksumusega suurusjärgus 6000–7000 € (+ km) (korteritevahelise vahelae või seinakonstruktsiooni parandamine 100–120 €/m²). Võrreldes kehtiva korraga ei ole tegemist oluliselt suurema kulutusega kui praegu rekonstrueerimisel ja heliisolatsiooni parandamisel tegema peaks.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2025. a. Jõustumisaeg on seotud uue rahvatervishoiu seaduse jõustumise ajaga. Määruse § 5 heliisolatsiooni nõue jõustub uute ja oluliselt rekonstrueeritavate hoonete puhul 1. jaanuaril 2026. a. Üleminekuaeg on vajalik, et tagada avalikule sektorile ja ehitussektorile mõistlik aeg, et tutvuda standardi EVS 842 täpsustustega, olukord turul üle hinnata ja vajaduse korral rakendada meetmeid heliisolatsiooni parandamiseks.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Tartu Ülikoolile, Tallinna Tehnikaülikoolile, Eesti Arhitektide Liidule, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule, Eesti Kinnisvarafirmade Liidule, Eesti Planeerijate Ühingule, MTÜ-le Eesti Ehitusinseneride Liit, Eesti Kütte-Ventilatsiooniinseneride Ühendusele, Akustainsener OÜ-le, Akukon Eesti OÜ-le, Kajaja OÜ-le ja FIE-le Linda Madalik.